

Gordana Muraja, magistra prava, odvjetnik

Pravo na pristup informacijama i zaštita osobnih podataka

Podaci o proračunu, eventualnim rebalansima, a osobito njegovom izvršenju i potrošnji tijela javne vlasti izazivaju veliku pažnju javnosti, a njihovo objavljivanje sastavni je dio politike otvorenih podataka za koju tijela javne vlasti imaju i zakonsku obvezu. Ovaj se članak bavi pitanjem međusobnog utjecaja prava na pristup informacijama i obveze zaštite osobnih podataka fizičkih osoba.

1. Pravo na pristup informacijama

Članak 10. Zakona o pravu na pristup informacijama (NN, br. 25/13 i 85/15) obavezuje tijela javne vlasti da na svojim internetskim stranicama, i to na lako pretraživ način i u strojno čitljivom obliku, objavljuju različite dokumente koji nastaju njihovim radom, informacije o aktivnostima, proračunima, politikama i planovima.

Jedan od važnijih vidova prava javnosti na pristup informacijama svakako je i uvid u proračun jer se njime iskazuju politički ciljevi i prioriteti jedinice lokalne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: JL(R)S). Javnost proračuna važan je element i u borbi protiv korupcije jer su financijski podaci koje on sadrži jasan i vidljiv putokaz o (ne)pravilnom trošenju javnih sredstava. Transparentno objavljivanje svih proračunskih dokumenata, od nacрта, usvojenog proračuna, eventualnih rebalansa pa sve do izvještaja o izvršenju, ključan je dio transparentnosti djelovanja tijela javne vlasti. Istovremeno je objavljivanje svih tih dokumenata zakonska obveza definirana člankom 10., stavak 1. točka 7. Zakona o pravu na pristup informacijama.

Iako su osobni podaci i prije stupanja na snagu Opće uredbe o zaštiti osobnih podataka¹ uživali zaštitu, od njezina stupanja na snagu i povećane pažnje javnosti o zaštiti osobnih podataka naglašeno je pitanje međusobnog utjecaja obveze omogućavanja pristupa odnosno objave informacija i obveze zaštite osobnih podataka. Ovo je pitanje posebno izraženo u onim situacijama kada su osobni podaci fizičkih osoba sastavni dio podataka koje tijelo javne vlasti objavljuje radi ispunjavanja obveza iz Zakona o pravu na pristup informacijama.

¹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog Parlamenta i vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), ECLI broj, Službeni list EU L 119/2, CELEX: EUR-Lex – 32016R0679 – HR.

2. Javni pristup i javni interes u Općoj uredbi

Opća uredba o zaštiti osobnih podataka (dalje u tekstu: Uredba ili Opća uredba) na više mjesta, osobito u uvodnom dijelu, spominje javni pristup službenim dokumentima. Tako uvodna napomena 45. utvrđuje da bi se obrada koja je potrebna za izvršavanje zadaće koja se obavlja u javnom interesu trebala temeljiti na pravu Unije ili pravu države članice, uz utvrđenje da nije potreban poseban propis za svaku pojedinačnu obradu odnosno da za obradu može biti dovoljan i jedan propis. O javnom pristupu službenim dokumentima detaljnije govori uvodna napomena 154. koja za početak načelno utvrđuje da se može smatrati da je javni pristup službenim dokumentima u javnom interesu. U daljnjem tekstu ova napomena utvrđuje: *Tijelo javne vlasti ili javno tijelo trebalo bi imati mogućnost javno objaviti osobne podatke iz dokumenata koje takvo tijelo javne vlasti ili javno tijelo posjeduje ako je ta objava predviđena pravom Unije ili pravom države članice koje se primjenjuje na to tijelo javne vlasti ili javno tijelo. Takvim propisima trebali bi se uskladiti javni pristup službenim dokumentima i ponovna uporaba informacija iz javnog sektora s pravom na zaštitu osobnih podataka te bi se njima stoga moglo predvidjeti potrebno usklađivanje s pravom na zaštitu osobnih podataka u skladu s ovom Uredbom. Upućivanje na tijela javne vlasti i javna tijela trebalo bi u ovom kontekstu obuhvaćati sva tijela vlasti ili druga tijela obuhvaćena pravom države članice u pogledu javnog pristupa dokumentima.*

Izričita odredba koja uređuje otkrivanje osobnih podataka iz službenih dokumenata koje posjeduje tijelo javne vlasti u svrhu obavljanja zadaće u javnom interesu nalazi se u članku 86. Uredbe koji propisuje da se osobni podaci iz službenih dokumenata mogu otkriti u svrhu obavljanja zadaće u javnom interesu u skladu s pravom Unije ili države članice kako bi se uskladio javni pristup službenim dokumentima s pravom na zaštitu osobnih podataka.

Dakle, osnovni zahtjevi koji Opća uredba postavlja, a to je da otkrivanje osobnih podataka iz službenih dokumenata ima svoju podlogu u zakonu te da se radi o obavljanju zadaće u javnom interesu ostvareni su u svim slučajevima u kojima se podaci objavljuju radi ispunjavanja obveza utvrđenih Zakonom o pravu na pristup informacijama.

3. Fizičke i pravne osobe

Opća uredba, kako uređuje članak 1., utvrđuje pravila povezana sa zaštitom pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka te štiti temeljna prava i slobode pojedinaca, a posebno pravo na zaštitu osobnih podataka. Argumentom suprotnosti iz zaštite po Uredbi isključeni su poslovni podaci.

Kako je i djelovanje pravnih osoba zasnovano na radu fizičkih osoba, nameće se pitanje što je s podacima fizičkih osoba koje obavljaju određene poslove u pravnoj osobi, jesu li njihovi podaci zaštićeni i u kojoj mjeri, i to ne samo u svakodnevnoj komunikaciji nego i u podacima koji se javno objavljuju.

Budući da je Uredba zapravo dokument koji utvrđuje načela i pravila na prilično apstraktnoj razini, izravne odgovore na takva pitanja u njoj nije moguće pronaći. To je i logično ako se ima na umu da se ona izravno primjenjuje u svim državama članicama, a da svaka od njih ima neko

svoje rješenje i da se zakonska uređenja načina objave podataka o pravnim osobama mogu razlikovati.

Govoreći o fizičkim osobama, trebalo bi uvesti još jedno razlikovanje. Naime, fizičke osobe mogu obavljati neki od oblika registrirane djelatnosti kojima je svrha postizanje dohotka ili dobiti koji se ostvaruju proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu kao što su, primjerice, obrti, domaća radinost, samostalne djelatnosti. Opća uredba ne sadrži odredbe koje bi u njoj primjeni razlikovale fizičke osobe koje obavljaju neki od oblika registrirane djelatnosti od fizičkih osoba koje ih ne obavljaju. S druge strane, zahtjevi za transparentnošću, koji u zakonodavstvo Republike Hrvatske ulaze uglavnom zbog obveze prilagodbe europskom zakonodavstvu, također ne prave razliku između pravnih osoba i osoba koje obavljaju neki oblik registrirane djelatnosti.

Usporedivi primjer je javna nabava, obveza da se poziv na natjecanje, ali i ishod postupka objave u Elektroničkom oglasniku javne nabave. Ako je nakon provedenog postupka za zaključivanje ugovora izabrana fizička osoba koja obavlja neki od oblika gospodarske djelatnosti, njeni će se podaci javno objaviti u Elektroničkom oglasniku. Naravno, i u tom području objava osobnih podataka utemeljena je na izričitoj zakonskoj obvezi javnih naručitelja na provedbu propisanog postupka i korištenje propisanim načinima objave.

4. Sudska praksa

Tamo gdje odgovore nije moguće pronaći u samoj Uredbi, moguće ih je potražiti u dosadašnjoj sudskoj praksi. Iako pretraga sudske prakse ne daje kao rezultat predmet u kojem bi se radilo o objavi osobnih podataka fizičke osobe koja obavlja samostalnu djelatnost, predmet u kojem je odlučivao Sud Europske unije odnosi se na dopuštenost objavljivanja osobnih podataka u javnom registru s podacima o pravnim osobama.

Sud Europske unije dao je tumačenje u predmetu Manni¹ u kojem je g. Manni tražio od nadležne gospodarske komore da njegove osobne podatke ukloni iz javnog trgovačkog registra. G. Manni smatrao je da će objavljivanje njegovih osobnih podataka imati negativan utjecaj na njegove poslovne interese jer se iz registra vidi da je upravljao trgovačkim društvom koje je desetljeće prije tužbe otišlo u stečaj. Kod odlučivanja je Sud Europske unije uzeo u obzir činjenicu da je objavljivanje u javnom registru predviđeno zakonodavstvom, a i odgovarajućom direktivom Europske unije, s ciljem da informacije budu lakše dostupne trećoj strani te da je objava važna za zaštitu interesa trećih osoba koje žele poslovati s određenom tvrtkom. Stoga, zaključio je Sud, osnovni dokumenti dotične tvrtke trebaju biti otkriveni kako bi treće osobe mogle utvrditi njihov sadržaj i druge informacije koje se odnose na tvrtku, posebno podatke o osobama koje su ovlaštene za tvrtku preuzeti obveze.²

Copyright © Gordana Muraja 2019.

¹ Sud Europske unije, C-398/15, Salvatore Manni protiv Gospodarske komore industrija, rukotvorina i poljoprivrede Lecce, 9. 3. 2017.

² Navedeno prema *Handbook on European data protection law*, 2018 edition, European union agency for fundamental rights, European court of human rights council of Europe, European data protection supervisor.